

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Αχαρνών 2
Ταχ. Κώδικας: 10432, Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 212 4331,-4332
Ηλ. Ταχυδρ. : koinovouleftikos@minagric.gr

Αθήνα, 19/08/2024
Αρ. πρωτ.:670/206520

ΠΡΟΣ:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΚΟΙΝ.: Ως Π.Α.

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην υπ' αριθμ. 5800/12-07-2024 Ερώτηση

Σχετικά με την παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Σ. Στύλιος**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Το έντομο *Aleurocanthus spiniferus* αποτελεί ενωσιακό επιβλαβή οργανισμό καραντίνας [παράρτημα II του Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2019/2072]. Επιπλέον, λόγω της διασποράς του εντόμου στις χώρες της Ε.Ε., η ευρωπαϊκή επιτροπή έχει θεσπίσει τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2022/197, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Στον ανωτέρω κανονισμό περιγράφονται σαφώς τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται από τις τοπικές υπηρεσίες φυτοϋγειονομικού ελέγχου (ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων) στις προσβεβλημένες ζώνες. Οι τοπικές αρχές φυτοϋγειονομικού ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζουν ότι λαμβάνονται τα ακόλουθα μέτρα: α) βιολογικός έλεγχος, όπως με παρασιτοειδή, του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού, β) κατάλληλες επεξεργασίες κατά του συγκεκριμένου επιβλαβούς οργανισμού και γ) κλάδεμα και καταστροφή των τμημάτων των συγκεκριμένων φυτών που έχουν προσβληθεί από τον συγκεκριμένο επιβλαβή οργανισμό.

Το Τμήμα Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου της Διεύθυνσης Προστασίας Φυτικής Παραγωγής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) επιμελήθηκε ενημερωτικό φυλλάδιο σχετικά με τον επιβλαβή οργανισμό *Aleurocanthus spiniferus*, το οποίο βρίσκεται αναρτημένο στον ακόλουθο σύνδεσμο του ΥΠΑΑΤ, καθώς και οδηγίες διαχείρισης του εντόμου (link):

http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/Georgika_Farmaka/Fytoeigionomikos_Elegchos/FYLLADIO_aleurocanthus_080318.pdf.

Το ως άνω Τμήμα Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου του ΥΠΑΑΤ έχει δώσει όλες τις απαραίτητες οδηγίες στις τοπικές φυτοϋγειονομικές υπηρεσίες των ΔΑΟΚ των Περιφερειακών Ενοτήτων (Π.Ε.) της χώρας για την ενημέρωση των παραγωγών για τη διαχείριση του Εντομολογικού εχθρού.

Ενημερωτικά, αναφέρεται ότι ο *Aleurocanthus spiniferus* (Quaintance) (Hemiptera: Aleyrodidae) (Ο Μαύρος ακανθώδης αλευρώδης) κατάγεται από τη Νοτιοανατολική Ασία και στην Ευρώπη βρέθηκε, για πρώτη φορά, το 2008 στην Ιταλία σε καλλιέργεια εσπεριδοειδών και το 2016 στην Ελλάδα στην Π.Ε. της Κέρκυρας σε καλλιέργεια πορτοκαλιάς. Το είδος *Aleurocanthus spiniferus* έχει κύριους ξενιστές τα εσπεριδοειδή, αλλά και το αμπέλι (*Vitis vinifera*), την Αχλαδιά (*Rhus spp.*), τον λωτό (*Diospyros kaki*) και άλλα είδη καλλιεργούμενων [Αβοκάντο (*Persea americana*), ροδιά (*Punica granatum*), κυδωνιά (*Cydonia oblonga*)] και καλλωπιστικών φυτών (είδη τριανταφυλλιάς *Rosa spp.*). Σε έντονες προσβολές το έντομο δημιουργεί πολυπληθείς αποικίες προνυμφών στην κάτω επιφάνεια των φύλλων. Τα έντομα απομυζούν τους χυμούς των φύλλων, ενώ στα έντονα μελιτώματά του επικάθονται μύκητες (η γνωστή καπνιά), οι οποίοι παρεμποδίζουν τη φωτοσυνθετική ικανότητα, κάτι που οδηγεί σε σταδιακή εξασθένηση του δέντρου.

Μετά την πρώτη εμφάνιση του εντόμου στην Π.Ε. Κέρκυρας (2016), όπως προαναφέρθηκε, η παρουσία του εντόμου διαπιστώθηκε και στις Π.Ε. Θεσπρωτίας, Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας, Αττικής κ.α.

Η καταπολέμηση του εντόμου είναι ιδιαίτερα δύσκολη, διότι η χρήση των διαθέσιμων εντομοκτόνων δεν δίνει καλά αποτελέσματα και, επιπροσθέτως, λανθασμένη χρήση ή εντατική χρήση αυτών είναι βέβαιο ότι θα οδηγήσει σε επιπλέον επιβάρυνση του περιβάλλοντος, καθώς και σε έξαρση των πληθυσμών και των υπόλοιπων αλευρώδων που υπάρχουν στα εσπεριδοειδή, λόγω της θανάτωσης των ωφέλιμων εντόμων που παρασιτούν σε βάρος αυτών.

Το *A. spiniferus* είναι υπό έλεγχο από φυσικούς εχθρούς στον τόπο καταγωγής του. Η βιολογική αντιμετώπιση με παρασιτοειδή υμενοπτέρα αποδείχθηκε οικονομική και αποτελεσματική σε διάφορες περιοχές του κόσμου. Συγκεκριμένα, διάφορα είδη παρασιτοειδών υμενοπτέρων έχουν εισαχθεί σε διάφορες χώρες με σκοπό τη ελάττωση του πληθυσμού του *A. spiniferus*. Τα είδη *Encarsia smithi* (Silvestri) (Hymenoptera: Aphelinidae) and *Amitus hesperidum* (Hymenoptera: Platygasteridae) έχουν αποδειχθεί τα πιο αποτελεσματικά σε όλες τις χώρες που εφαρμόστηκαν προγράμματα βιολογικής αντιμετώπισης του συγκεκριμένου αλευρώδη. Το *A. spiniferus* τέθηκε γρήγορα υπό έλεγχο στην Ιαπωνία με την εισαγωγή του *E. smithi* από την Κίνα το 1925, με ποσοστά παρασιτισμού 65-90%. Επίσης, στα εσπεριδοειδή στο Γκουάμ τέθηκε υπό έλεγχο με την εισαγωγή και την εγκατάσταση των *E. smithi* και *A. hesperidum* από το Μεξικό το 1952. Παρόμοια αποτελέσματα επιτεύχθηκαν πιο πρόσφατα και στη Μικρονησία. Στη Νότιο Αφρική με την εξαπόλυση του *Encarsia smithi* σε εμπορικούς οπωρώνες μέσα σε οκτώ μήνες παρατηρήθηκε ποσοστό παρασιτισμού γύρω στο 80%.

Για το συγκεκριμένο είδος δεν υπάρχουν στη χώρα μας, καθώς και στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες που έχει εγκατασταθεί το έντομο, ικανοί και αποτελεσματικοί φυσικοί εχθροί που να μπορούν να συνεισφέρουν στην καταπολέμηση του εντόμου. Μόνιμη και αποτελεσματική αντιμετώπιση του εντόμου μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω της κλασικής και στοχευμένης βιολογικής καταπολέμησης.

Επίσης, το Τμήμα Φυτοϋγειονομικού Ελέγχου του ΥΠΑΑΤ, προκειμένου να προστατευτούν οι καλλιέργειες εσπεριδοειδών, αμπέλου και μηλοειδών της χώρας από τον επιβλαβή οργανισμό καραντίνας *Aleurocanthus spiniferus*, είχε εισηγηθεί (ήδη από τον Ιανουάριο του 2017) την εισαγωγή και εξαπόλυση των υμενοπτέρων παρασιτοειδών *Encarsia smithi* και *Amitus hesperidum*, τα οποία με επιτυχία ελέγχουν τον μαύρο ακανθώδη αλευρώδη από τη δεκαετία του 1980 σε διάφορες περιοχές (Φλόριντα, Τέξας, Μεξικό, Χαβάη κ.α.) με εξαιρετικά αποτελέσματα και χωρίς ανεπιθύμητες επιπτώσεις για το περιβάλλον.

Για τον λόγο αυτό, ζητήθηκε από το Μπενάκειο Φυτοπαθολογικό Ινστιτούτο (ΜΦΙ) η εκπόνηση σχετικού ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Περιορισμός της εξάπλωσης του Μαύρου ακανθώδη αλευρώδη *Aleurocanthus spiniferus* (Quintance) Hemiptera: Aleyrodidae με βιολογικές μεθόδους». Το πρόγραμμα είναι χρονικής διάρκειας τριών ετών και συνολικού προϋπολογισμού 228.000 €.

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εγκρίθηκε από την πολιτική ηγεσία του ΥΠΑΑΤ το 2022. Συγκεκριμένα, από 01/03/2022, το ΜΦΙ υλοποιεί το έργο με τίτλο «Περιορισμός της εξάπλωσης του μαύρου ακανθώδη αλευρώδη *Aleurocanthus spiniferus* (Quintance) Hemiptera: Aleyrodidae με βιολογικές μεθόδους» που χρηματοδοτείται από το ΥΠΑΑΤ για μόνιμη και αποτελεσματική αντιμετώπιση του εντόμου μέσω της εφαρμογής της μεθόδου της κλασικής βιολογικής καταπολέμησης που αφορά στην εισαγωγή και εξαπόλυση υμενοπτέρων παρασιτοειδών, όπως είναι τα είδη *Encarsia smithi* και *Amitus hesperidum*.

Από την έναρξη υλοποίησης του έργου έχουν πραγματοποιηθεί οι παρακάτω δράσεις:

1. Εγκατάσταση αποικίας ακανθώδη αλευρώδη στο ΜΦΙ (στο θερμοκήπιο σε συνθήκες καραντίνας). Στο θερμοκήπιο βιοασφάλειας του ΜΦΙ εγκαταστάθηκε εκτροφή του *A. spiniferus* από άτομα που συλλέχθηκαν από προσβεβλημένες περιοχές των Π.Ε. Άρτας και Αιτωλοακαρνανίας. Φυτά νερατζιάς τοποθετήθηκαν σε εντομολογικούς κλωβούς εντός των

οποίων απελευθερώθηκαν ενήλικα άτομα του αλευρώδη. Οι κλωβοί με τα προσβεβλημένα φυτά τοποθετούνται για επιπλέον ασφάλεια εντός άλλων μεγαλύτερων κλωβών εντός του θερμοκηπίου βιοασφάλειας του ΜΦΙ.

2. Συλλογή παρασιτοειδών

Είδη παρασιτοειδών εντόμων του *A. spiniferus* έχουν απελευθερωθεί και εγκατασταθεί σε διάφορες χώρες, όπου εισήλθε το *A. Spiniferus*, καθώς και το συγγενές είδος *A. woglumi*. Σε όλες τις περιπτώσεις η εγκατάσταση των παρασιτοειδών ήταν επιτυχής και είχε ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της προσβολής από τους αλευρώδεις σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα και οι πληθυσμοί των παρασιτοειδών σε αυτές τις περιοχές να είναι, επίσης, σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Επιπλέον, τα συγκεκριμένα είδη δεν εκτρέφονται σε κάποιο εργαστήριο και ούτε είναι διαθέσιμα εμπορικά, καθώς η εφαρμογή τους είναι στο πλαίσιο της κλασικής βιολογικής καταπολέμησης και η απελευθέρωσή τους γίνεται με σκοπό την εγκατάστασή τους και τον φυσικό έλεγχο του πληθυσμού των φυτοφάγων. Επομένως, προκειμένου να εντοπισθούν περιοχές, όπου θα ήταν δυνατή η επισκόπηση για παρουσία πληθυσμών του αλευρώδη και των παρασιτοειδών του, πραγματοποιήθηκαν επαφές με τις επίσημες αρχές διαφόρων χωρών, όπου είχε υλοποιηθεί στο παρελθόν πρόγραμμα κλασικής βιολογικής καταπολέμησης του αλευρώδη. Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκαν επαφές με εντομολόγους και αρχές φυτοπροστασίας από τις παρακάτω χώρες: Η.Π.Α. (Τέξας, Φλόριντα, Χαβάη, νήσο Γκουάμ), Νότια Αφρική, Εσουατίνι, Τρινιδάδ & Τομπάγκο, Ιαπωνία, Βιετνάμ, Ιράν, Ινδία, Ουγκάντα, Ρεϋνιόν (υπερπόντια περιοχή της Γαλλίας) και Αυστραλία.

Μετά από τις διερευνητικές επικοινωνίες με τις παραπάνω χώρες, πραγματοποιήθηκαν εξερευνητικές αποστολές από εξειδικευμένο προσωπικό του ΜΦΙ για την ανεύρεση και συλλογή παρασιτοειδών εντόμων. Η πρώτη αποστολή πραγματοποιήθηκε το φθινόπωρο του 2022 στη Χαβάη (Η.Π.Α.) και ακολούθησαν δύο ακόμη, τον Ιούνιο του 2023 στο Βιετνάμ και τον Αύγουστο του 2023 στην Ιαπωνία. Από τις δύο τελευταίες αποστολές συλλέχθηκαν είδη παρασιτοειδών που παρασίτησαν με επιτυχία νύμφες του μαύρου ακανθώδη αλευρώδη στις εγκαταστάσεις βιοασφάλειας του ΜΦΙ και διατηρούνται σε αποικίες για την αξιολόγησή τους. Συγκεκριμένα, το είδος *Encarsia smithi* (Hymenoptera: Aphelinidae) συλλέχθηκε από το Βιετνάμ και την Ιαπωνία και αποικίες του έχουν εγκατασταθεί στο θερμοκήπιο βιοασφάλειας του ΜΦΙ.

3. Εξαπολύσεις

Την παρούσα περίοδο πραγματοποιούνται πειράματα αξιολόγησής τους και πολλαπλασιασμός τους, ώστε να είναι δυνατή η εξαπόλυσή τους σε περιοχές που έχει διαπιστωθεί προσβολή από τον μαύρο ακανθώδη αλευρώδη. Οι πρώτες πιλοτικές εξαπολύσεις για την αξιολόγηση της ικανότητας παρασιτισμού σε συνθήκες υπαίθρου, καθώς και της δυνατότητας διαχείμασής του στις συνθήκες της χώρας μας, έχουν ήδη πραγματοποιηθεί από τον Οκτώβριο του 2023 σε επιλεγμένες περιοχές της Κέρκυρας και της Π.Ε. Άρτας. Από τον Απρίλιο του 2024 μέχρι σήμερα έχουν πραγματοποιηθεί εξαπολύσεις του παρασιτοειδούς εντόμου *Encarsia smithi* στις Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, Άρτας, Θεσπρωτίας, Πρεβέζης και Αργολίδος σε συνεργασία με τις τοπικές ΔΑΟΚ. Μέχρι σήμερα, έχουν τοποθετηθεί παρασιτοειδή σε 16 διαφορετικά σημεία στις παραπάνω Π.Ε.

Παράλληλα, πραγματοποιούνται συνεχείς δειγματοληψίες για τη διαπίστωση εγκατάστασης του ωφελίμου εντόμου στις παραπάνω περιοχές. Οι εξαπολύσεις θα συνεχιστούν και τους επόμενους μήνες, μέχρι τον Οκτώβριο του 2024, δεδομένου ότι η περίοδος του χειμώνα δεν ενδείκνυται για εξαπολύσεις και θα πρέπει να συνεχιστούν και τα επόμενα έτη.

Συμπερασματικά, αναφέρεται ότι σε όσες περιοχές εφαρμόσθηκε η απελευθέρωση φυσικών εχθρών, υπήρξε επιτυχής αντιμετώπιση του αλευρώδη. Με την έναρξη του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν και συνεχίζονται να πραγματοποιούνται συγκεκριμένες δράσεις που προβλέπονται, σύμφωνα με τα διεθνή πρωτόκολλα για την εφαρμογή της κλασικής βιολογικής καταπολέμησης του Ευρωπαϊκού & Μεσογειακού Οργανισμού για την Προστασία των φυτών (EPPO PM 6/2 (3).

Από την έναρξη των εξαπολύσεων του ωφελίμου στο πεδίο και εφόσον διαπιστωθεί η εγκατάσταση του στο πεδίο απαιτούνται ένα με τρία έτη για τον πολλαπλασιασμό του και την αύξηση των επιπέδων παρασιτισμού σε ικανοποιητικά επίπεδα. Επισημαίνεται ότι η εφαρμογή κλασσικής βιολογικής καταπολέμησης είναι η πλέον ενδεδειγμένη και με μακροχρόνια αποτελέσματα μέθοδος για τον περιορισμό του προβλήματος ξενικών ειδών εντομολογικών εχθρών όπως και ο μαύρος ακανθώδης αλευρώδης. Παρόμοιο πρόγραμμα είχε υλοποιηθεί την δεκαετία του 1990 για την αντιμετώπιση του εριώδη αλευρώδη των εσπεριδοειδών από το ΜΦΙ με θεαματικά αποτελέσματα.

Όσον αφορά στην πολιτική που ασκείται στον τομέα των οπωροκηπευτικών, συμπεριλαμβανομένων και των εσπεριδοειδών, σημειώνεται ότι το ΥΠΑΑΤ στηρίζει και προωθεί τον εν λόγω τομέα μέσω των Οργανώσεων Παραγωγών με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα, της ελκυστικότητας των Οργανώσεων Παραγωγών και του ειδικού στόχου της διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος. Οι Οργανώσεις Παραγωγών, μέσα από τα επιχειρησιακά τους προγράμματα, δύνανται να υλοποιούν δράσεις που αφορούν στην προώθηση και βελτίωση εμπορίας των προϊόντων τους, καθώς και στην απόσυρση προϊόντων από την αγορά μέσω της δωρεάν διανομής, όπως και περιβαλλοντικές δράσεις (ολοκληρωμένη διαχείριση καλλιέργειας, καταπολέμηση ασθενειών με φιλοπεριβαλλοντικά μέσα, κ.λπ.), σύμφωνα με τους Κανονισμούς (ΕΕ) αριθ. 1308/2013, 891/2017 και 892/2017, καθώς και την αριθ. 1400/395263/22-12-2023 απόφαση του Υπουργού και Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Καθορισμός των αναγκαίων συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των επιχειρησιακών προγραμμάτων στον τομέα των οπωροκηπευτικών, στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027» (Β'7430/29-12-2023), όπως ισχύουν.

Επιπρόσθετα, στη νέα ΚΑΠ (2023-2027) και στο Στρατηγικό Σχέδιο που υλοποιείται, στις τομεακές παρεμβάσεις των οπωροκηπευτικών, οι Οργανώσεις Παραγωγών (Ο.Π.) μέσω των επιχειρησιακών τους προγραμμάτων περιλαμβάνουν υποχρεωτικά σε ποσοστό 2%, δράσεις που έχουν στόχο την έρευνα περί των βιώσιμων μεθόδων παραγωγής και ανάπτυξής τους, συμπεριλαμβανομένων της ανθεκτικότητας έναντι των επιβλαβών οργανισμών και των ζωνοδόων και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, των καινοτόμων πρακτικών και των τεχνικών παραγωγής που ενισχύουν την οικονομική ανταγωνιστικότητα και δίνουν ώθηση στην ανάπτυξη αγορών.

Ενημερωτικά, αναφέρεται ότι στην Π.Ε. Άρτας, σύμφωνα με το Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων (ΕΜΑΣ 2023), δραστηριοποιούνται οι κάτωθι τρεις (3) Οργανώσεις Παραγωγών, οι οποίες είναι αναγνωρισμένες για εσπεριδοειδή:

- 1.ΑΣ ΒΙΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΑΡΤΑΣ "AGROBIO-FARM".
- 2.ΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΚΤΙΝΙΔΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ.
- 3.ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΦΡΟΥΤΩΝ ΑΡΤΑΣ Α.Σ ΦΡΟΥΤΩΝ ΑΜΒΡΑΚΙΑ ΦΡΟΥΤ.

Τέλος, για τα θέματα που τίγονται στην Ερώτηση 5800/27-2-2024 και άπτονται των αρμοδιοτήτων των Οργανισμών Μ.Φ.Ι. και ΕΛ.Γ.Ο. ΔΗΜΗΤΡΑ, σας διαβιβάζουμε τα υπ' αριθμ. πρωτ. 35853/19-07-2024 και 3381/17-07-2024 αντίστοιχα σχετικά έγγραφα των εν λόγω Οργανισμών, το περιεχόμενο των οποίων αποτελεί οδηγό για τις περαιτέρω δράσεις του Υπουργείου και των αρμόδιων υπηρεσιών του για την αντιμετώπιση του εν λόγω κινδύνου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

1. Το υπ' αριθμ. πρωτ. 35853/19-07-2024 έγγραφο του ΜΦΙ
2. Το υπ' αριθμ. πρωτ. 3381/17-07-2024 έγγραφο του ΕΛ.Γ.Ο.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

Βουλευτή κ. Γ. Στύλιο